

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
Київський державний економічний університет

На правах рукопису

ХОРУНЖАК Надія Михайлівна

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ І ВИКОНАНИХ РОБІТ МАШИННО-
ТРАКТОРНИМ ПАРКОМ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО РИНКУ / НА
ПРИКЛАДІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ТЕРНО-
ПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ /

Спеціальність - 08.00.12 - "Бухгалтерський
облік, контроль і аналіз господарської
діяльності"

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ - 1994

АВ 29.60

Дисертація є рукопис

робота виконана на кафедрі обліку та аудиту в сільсько-господарстві Київського державного економічного університету

Науковий керівник : доктор економічних наук, професор Сопко В.В.

Дисциплінарні опоненти : доктор економічних наук, професор Самборський В. І.

кандидат економічних наук, доцент Шатківська Л.С.

Відповідна установа : Тернопільський інститут народного господарства

Захист відбудеться "5" травня 1994 року о 14³⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К.068.28.02 при Київському державному економічному університеті за адресою : 252057, Київ - 57, проспект Перемоги, 54 / 1, ауд. 214.

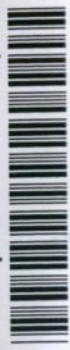
З дисертацією можна ознайомитись в бібліотеці університету.

Автореферат розісланий "4" квітня 1994 року

Заступник голови спеціалізованої вченої ради, доктор економічних наук, професор

А.В.Головач

ЛНБ України ім.В.Стефаніка

00810450 (1)

ЛНБ ім. В. Стефаніка

Актуальність теми дослідження. В процесі взаємодії людини з природою при допомозі сільськогосподарської техніки для виробництва продукції в аграрному секторі виникають складні виробничі відносини, тісно пов'язані з переходом народного господарства України на ринкові відносини та посилення комерційних основ господарювання. Звідси випливає основна мета теми роботи - в'ясувати особливості сільськогосподарського виробництва в сучасних умовах та їх вплив на побудову обліку та аналізу витрат і виконаних машинно-тракторним парком робіт.

Ровв'язання продовольчої проблеми сьогодні одне з найважчих і найважливіших завдань. Пряме відношення до цього має машинно-тракторний парк, адже він становить основу матеріально-технічної бази сільськогосподарського виробництва і є основою збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, покращення її якості, зниження собівартості. Все це зумовило вибір теми та підкреслює її актуальність. Крім того слід врахувати, що в ринкових умовах комерційний розрахунок забезпечує залежність доходів сільськогосподарського підприємства від ефективності використання машинно-тракторного парку, що надає особливої актуальності обліку та аналізу витрат і виконаних машинно-тракторним парком робіт.

Потрібно також відмітити, що проблема точного і повного обліку витрат на утримання і експлуатацію машин та обладнання, а також особливості його побудови в сучасних умовах дос-

ліджувалась багатьма вченими-економістами і знайшла своє відображення в роботах А.П.Варави, А.Ф.Галкіна, В.Г.Линника, Ю.Я.Литвина, В.В.Сопко, В.І.Юдинцева, М.О.Яшука та інших.

Питанню аналізу вартості використання машинно-тракторного парку та покращення його ефективності, розробці методології і методики його проведення і виявлення резервів зниження собівартості механізованих робіт велику увагу приділяли В.В.Бружаускас, М.І.Гурін, М.Я.Цейтлін, І.Д.Курбатов, Л.І.Шинкарьов, В.І.Юдинцев, М.І.Тринько та багато інших вчених.

Проте багато питань до сьогодні не вирішені і залишаються дискусійними. Так, зокрема, ще не вирішене питання про оптимальний склад витрат, який охоплював би всі сторони господарської діяльності. Крім цього думки вчених розходяться в питанні розмежування ремонтів і джерел їх фінансування, а також в питанні про поділ витрат в залежності від обсягу виробництва продукції і виконаних робіт. В економічній літературі немає також єдиної думки щодо віднесення машинно-тракторного парку до певного виду діяльності, існують різні трактування в галуві методології планування аналізу продуктивності сільськогосподарських машин за факторами. Велике значення в сьогоднішніх умовах має також вишукування більш раціонального способу відображення процесу обігу засобів при мінімальному виборі об'єктів і кількості показників. Залишається також дискусійним питання про форму та порядок заповнення облікового листа тракториста-машиніста. Крім того недостатній облік технологічних особливостей експлуатації техніки в окремих формах організації праці і її оплати при су-

часній постановці форм, прийомів та методів обробки облікової інформації не може забезпечити об'єктивної і достовірної оцінки рівня експлуатаційних витрат на одиницю робіт, комплексний аналіз використання в господарствах різних марок машин і агрегатів. Він мало сприяє виявленню невикористаних резервів і не відповідає сучасним вимогам.

Велике практичне значення викладених питань та аналіз експлуатаційних витрат і виконаних машинно-тракторним парком робіт дозволили виявити шляхи покращення діяльності, резерви росту продуктивності використання машинно-тракторного парку, збільшення прибутку сільськогосподарських підприємств і зниження собівартості продукції, що допоможе швидше вивести країну та її економіку з кризового стану - все це і зумовило вибір теми дисертаційної роботи.

Мета і завдання дослідження. Основною метою дисертаційного дослідження є удосконалення методики обліку та аналізу витрат і виконаних машинно-тракторним парком робіт на основі вивчення та критичної оцінки теоретичних положень і діючої практики обліково-аналітичної роботи, виявлення резервів росту ефективності використання техніки та розробка науково обґрунтованих рекомендацій з цього питання. Ця мета вимагає:

розкриття методологічних та організаційних основ побудови обліку і контролю витрат машинно-тракторного парку в сучасних умовах;

оптимізації складу витрат на утримання та експлуатацію машин і обладнання;

виявлення організаційних та технологічних особливостей та їх впливу на побудову бухгалтерського обліку;

виявлення резервів для подолання нерівномірності потреби в робочій силі та її ефективного використання;

удосконалення класифікації витрат з метою відображення в ній реальних умов експлуатації сільськогосподарської техніки;

розробки рекомендацій по удосконаленню первинної документації згідно сучасних вимог;

виявлення особливостей обліку витрат в умовах орендних відносин;

розробки практичних рекомендацій по удосконаленню аналізу витрат та виконаних машинно-тракторним парком робіт;

розробки пропозицій по удосконаленню обліку та аналізу витрат і виконаних машинно-тракторним парком робіт на основі використання ЕОМ та АРМ бухгалтера.

Предмет і об'єкт дослідження. Предметом дисертаційного дослідження є питання методології, методики і організації обліку і аналізу витрат на утримання та експлуатацію машинно-тракторного парку в умовах переходу до ринку. Об'єктом вибрані сільськогосподарські підприємства Тернопільської області.

Методологія і методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження стали фундаментальні положення праць вітчизняних та зарубіжних економістів, практиків, матеріали Держагропрому України, постанови Уряду, інструктивні та нормативні документи.

В ході обробки аналітичного матеріалу застосовувались різні економіко-статистичні методи і прийоми: середніх величин, порівняння, аналізу і синтезу, системного підходу до

вивчення економічних явищ та інші.

Наукова новизна дослідження. Зміст роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичному вирішенні комплексу питань організації і методики обліку та аналізу витрат і виконаних машинно-тракторним парком робіт в нових умовах господарювання, а саме:

встановлена залежність організації обліку та аналізу від особливостей діяльності машинно-тракторного парку;

зроблений вибір ознак, по яких удосконалена класифікація та уточнена номенклатура статей і їх оптимальний склад;

розроблено нові, удосконалені форми первинної документації та запропоновано деякі зміни в діючий порядок організації аналітичного та синтетичного обліку;

обґрунтована необхідність продовження ведення збірно-розподільчого рахунка 24 та переваги використання вільних тарифів при розрахунках за послуги машинно-тракторного парку;

розроблена загальна схема технологічного процесу обліку витрат пального і мастильних матеріалів на персональній електронно-обчислювальній машині, зроблені розрахункові операції, результати виведені на друкарський пристрій;

досліджені фактори впливу на продуктивність праці механізаторів, їх постійна та випадкова дія;

розроблені основні пропозиції по зниженню витрат.

Практична цінність роботи. Практичне значення розроблених в дисертації пропозицій полягає в упорядкуванні організації обліку та економічного аналізу витрат і виконаних машинно-тракторним парком робіт, підвищенні дієвості, досто-

вірності та оперативності показників, що сприяє зниженню витрат і покращенню якості механізованих сільськогосподарських робіт.

Апробація та реалізація результатів дослідження. Основні положення дисертації доповідались, обговорювались та були схвалені на науково-практичній конференції "Організація бухгалтерського обліку, аналізу і контролю в умовах переходу до ринкової економіки" / м.Тернопіль, 1993 р./.

Пропозиції автора щодо удосконалення обліку та аналізу витрат і виконаних машинно-тракторним парком робіт впроваджені і використовуються в селянських спілках "Давін" та "Дніпро" Тернопільської області, Теребовлянського району.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 8 робіт, загальним обсягом 1.6 друк.арк. /особисто автора 1.1/.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури із 110 джерел та 20 додатків. Загальний обсяг дисертації 167 сторінок, включаючи 1 схему та 14 таблиць.

У вступі обгрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету і основні завдання, об'єкт дослідження, наукову новизну і практичне значення роботи.

У першому розділі "Основи побудови бухгалтерського обліку витрат і виконаних робіт машинно-тракторним парком в сучасних умовах" розкрито суть та економічний зміст витрат, принципи їх класифікації в сучасних умовах. Показаний процес удосконалення переліку статей витрат машинно-тракторного парку в економічній літературі останніх років і рекомендава-

ний оптимальний склад статей витрат до рахунку 24. Досліджені організаційні та технологічні особливості діяльності машинно-тракторного парку та їх вплив на побудову бухгалтерського обліку.

У другому розділі "Організація обліку витрат на експлуатацію машинно-тракторного парку в умовах переходу до ринку" розроблені конкретні напрями удосконалення первинного обліку, запропонована нова форма деяких первинних документів, розроблені принципи удосконалення побудови обліку витрат на експлуатацію машинно-тракторного парку, визначені особливості обліку витрат цього підрозділу в умовах орендних відносин. Викладений порядок організації обліку витрат пального і мастильних матеріалів на автоматизованому робочому місці бухгалтера.

У третьому розділі "Аналіз витрат і виконаних машинно-тракторним парком робіт" на основі даних сільськогосподарських підприємств Тернопільської області зроблений аналіз витрат та намічені на цій основі шляхи їх зниження, встановлені закономірності зміни техніко-економічних показників використання техніки та зроблений аналіз використання підрозділу господарствами області.

У висновках дисертації коротко викладені основні результати проведеного дослідження, сформувані висновки і пропозиції по удосконаленню обліку та аналізу витрат і результатів використання машинно-тракторного парку.

2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ.

У дисертаційній роботі на основі проведеного дослідження поставлено і вирішено такі проблематичні питання.

2.1. Організаційні та технологічні особливості діяльності машинно-тракторного парку та їх вплив на побудову бухгалтерського обліку. Розкриття організаційних і технологічних особливостей діяльності машинно-тракторного парку дає можливість визначити їх вплив на побудову бухгалтерського обліку.

Поскільки організаційні форми використання цього підродділу та характер виконаних ним робіт відповідають технологічному процесу вирощування сільськогосподарських культур, це дає змогу стверджувати, що машинно-тракторний парк має пряме відношення до основного виробництва і є його невід'ємною частиною. Виходячи з цього і внаслідок проведеного критичного аналізу поглядів різних економістів, ми дійшли до висновку, що облік витрат на утримання і експлуатацію машинно-тракторного парку необхідно продовжувати вести на рахунку 24.

2.2. Методологічні та організаційні основи побудови обліку і контролю витрат машинно-тракторного парку. Рациональна побудова номенклатури витрат на утримання і експлуатацію машинно-тракторного парку сприяє оптимальності розрахунків собівартості виконаних механізованих робіт та послуг, підвищує дієвість економічного аналізу.

Вивчення літературних джерел і практики роботи сільськогосподарських підприємств з питань обліку та аналізу витрат, показало, що діюча номенклатура цих витрат, на наш погляд, недосконала, оскільки в ряд статей на яких обліковують різні за цільовим призначенням засоби, різні носії витрат,

які мають неординакову основу нормування і розподілу. Це, на-самперед, стосується витрат на утримання основних засобів та витрат на капітальний і поточний ремонт.

З метою покращення достовірності обліку доцільно розукрупнити статтю витрат на утримання основних засобів і виділити самостійні статті " Амортизація основних засобів " та " Ремонт основних засобів ". При цьому доцільно об'єднати капітальний та поточний ремонт на одному рахунку і в одній статті, а витрати покривати за рахунок одного джерела.

З метою удосконалення обліку та аналізу витрат на утримання і експлуатацію машинно-тракторного парку в роботі визначено ознаки класифікації цих витрат і роль окремих груп у діяльності сільськогосподарського підприємства щодо певної ознаки.

2.3. Первинний облік та його удосконалення. Первинні документи по обліку праці та виконаних робіт, які використовуються сьогодні, на нашу думку, не досконалі. В сьогоднішніх умовах багато економістів схиляються до думки про необхідність вишукування більш раціонального способу відображення процесу обігу засобів при мінімальному виборі об'єктів і кількості показників. Запропонований нами " Обліковий лист тракториста-машиніста " дозволить скоротити обсяг зайвої інформації, яка міститься в існуючій формі, зменшить затрати робочого часу, необхідного для заповнення цього документа.

Структуру витрат і ефективність використання машинно-тракторного парку, на нашу думку, можна контролювати і аналізувати безпосередньо по нагромаджувальних відомостях. Це відповідає їх призначенню, оскільки в них концентру-

ються виробничі показники по обліку витрат праці, виконаних робіт і витраченому паливі. Об'єктивне визначення тих показників, які включаються в нагромаджувальну відомість і правильний вибір методу фіксації економічної інформації сприятиме підвищенню рівня контролю зведеного обліку за ефективністю використання техніки.

2.4. Удосконалення побудови обліку витрат на експлуатацію машинно-тракторного парку. В межах кожного виду діяльності виробляється різноманітна продукція. Головним завданням обліку процесу виробництва є визначення вартісних параметрів кожного виробництва. Одним з основних таких показників, на нашу думку, є собівартість. Зниження собівартості робіт і послуг машинно-тракторного парку дозволить знизити і собівартість сільськогосподарської продукції, яка виробляється з допомогою підвозділу. Цього, на нашу думку, можна добитися на основі скорочення по головних елементах собівартості. Сюди відноситься:

скорочення витрат, пов'язаних з використанням засобів праці;

скорочення витрат, пов'язаних з використанням предметів праці;

скорочення витрат на заробітну плату при збільшенні її абсолютних розмірів;

скорочення витрат, джерелом покриття яких виступає вартість додаткового продукту.

Аналізуючи наукові дослідження вчених-економістів та врахувавши досвід практичного ведення обліку витрат на експлуатацію машинно-тракторного парку ми прийшли до висновку

про те, що запропонований М.В.Півенгольцом транзитний метод обліку оправдав себе. Однак в сьгоднішніх умовах виникають відносини машинно-тракторного парку поза межами господарства. Для розрахунків зі сторонніми організаціями чи особами за надані послуги, ми схилиємося до думки про необхідність використання вільних тарифів /цін/.

Виходячи з проведених досліджень, а також з метою покращення розподілу витрат машинно-тракторного парку, було б доцільно, на нашу думку, мати на рахунку 24 такі субрахунки:

1. Загальні витрати машинно-тракторного парку.
2. Нерозподілені витрати на утримання та експлуатацію машинно-тракторного парку / в тому числі на експлуатацію тракторів на транспортних роботах /.

Але, одночасно, кількість позицій аналітичного обліку по рахунках повинна відповідати їх кількості в аналогічних формах звітності. В зв'язку з цим, ми прийшли до висновку про необхідність уніфікації існуючої форми нагромаджувальної відомості. Доцільно доповнити її інформацією про прості техніки / в тому числі з технічних причин /, витрати на ремонт / за нормою і фактичні /, кількість відпрацьованих після ремонту нормо-змін.

Крім того об'єктивному визначенню результатів роботи тракторів і своєчасному виявленню резервів покращення їх використання сприяє облік експлуатаційних показників і витрат по групах машин. Ми пропонуємо вести облік витрат машинно-тракторного парку згідно загальноприйнятої класифікації однотипних модифікацій тракторів /садово-городні з двигуном 7-8 кВт, Т-25А, Т-16, Т-40М, МТЗ-80 /82/, Т-700, Т-4А,

К-701, Т-150 в розрізі дев'яти тяглових класів - 0.2, 0.6, 0.9, 1.4, 2, 3, 4, 5, 6 /. Крім того в самостійну групу виділити самохідні машини.

Запропоновані шляхи вдосконалення обліку витрат машинно-тракторного парку дозволять ліквідувати помилки при групуванні даних про виробничі витрати, правильніше проводити калькулювання собівартості робіт і послуг, своєчасно визначати планову потребу сільськогосподарських машин і потребу в матеріальних ресурсах підприємства в цілому, виявляти резерви скорочення витрат.

2.5. Особливості обліку витрат машинно-тракторного парку в умовах орендних відносин.

Найбільше відповідає рівню розвитку технічного потенціалу і сучасним вимогам та формам організації його використання організація роботи машинно-тракторного парку на принципах короткострокового орендування /прокату/ техніки. Це можна віднести до основних особливостей діяльності цього підрозділу в умовах оренди. На відміну від передачі в оренду землі, яка оформляється актами передачі землі в оренду, передача машин здійснюється на основі чеків-накладних, а витрати на утримання і експлуатацію машинно-тракторного парку і інших основних засобів здійснюються за рахунок орендарів або підприємства-орендодавача згідно договору. Облік при цьому в інформаційного джерела для складання звітності перетворюється у надзвичайно важливий інструмент контролю за формуванням витрат і доходів машинно-тракторного парку, визначенням госпрозрахункового доходу, активне апаряддя підвищення ефективності і противагратного механізму. В залежності від форм організації оренди

змінюється і порядок розрахунку внутрігосподарської розрахункової ціни за прокат техніки. Цей процес досліджено в дисертаційній роботі на прикладі одного із господарств Тернопільської області. Розглянуті нами особливості при правильному їх використанні сприятимуть дальшому впровадженню цієї форми господарювання, а разом з використанням досвіду країн з ринковою економікою, про який йдеться в дисертації, допоможуть швидше вивести економіку України з кризового стану.

2.6. Організація обліку витрат пального і мастильних матеріалів на автоматизованому робочому місці бухгалтера. В процесі проведеного дослідження виявилось, що розрахунки по обліку витрат пального і мастильних матеріалів мають значну питому вагу в загальному обсязі розрахункових операцій по використанню та експлуатації машинно-тракторного парку. Створення автоматизованих робочих місць /АРМ/ бухгалтера на сільськогосподарських підприємствах може значно полегшити цю роботу. Нами розроблена схема технологічного процесу обліку витрат пального і мастильних матеріалів на персональній електронно-обчислювальній машині "Правець-16" і розроблені рекомендації та програмне забезпечення цього процесу. Технологічний процес обліку витрат пального і мастильних матеріалів на ПЕОМ схематично має такий вигляд, як це показано на рисунку 1.

Впровадження АРМ бухгалтера обліку пального і мастильних матеріалів дозволить закінчити всю обробку облікової інформації на цій ділянці і одержати автоматично оформлений звіт про рух пального і мастильних матеріалів в перший день наступного за звітним місяця. А це сприятиме скороченню витрат машинно-тракторного парку.

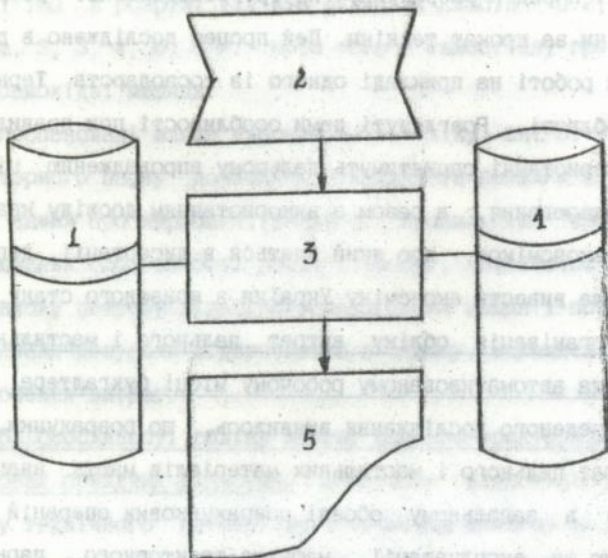

Рис.1. Схема технологічного процесу обліку витрат пального і мастильних матеріалів на персональній ЕОМ.

Умовні позначення:

- 1 - масив нормативно-довідкової інформації;
- 2 - первинні документи з інформації про господарські операції;
- 3 - процес обробки інформації на ЕОМ;
- 4 - масив господарських операцій /база даних/ зведеного синтетичного і аналітичного обліку за поточний місяць;
- 5 - оформлені на ПЕОМ автоматично первинні документи і вихідні машинограми.

2.7. Методологічні основи та проблеми аналізу ефективності використання машинно-тракторного парку в сучасних умовах. Високопродуктивне використання машинно-тракторного парку ґрунтується на фактичному взаємозв'язку техніко-економічних можливостей нової техніки і розширенні меж її застосування. Показником, який характеризує використання техніки є її ефективність. Як показали проведені дослідження, єдиного підходу до визначення поняття ефективності немає. Це, на нашу думку, пов'язано з особливостями сільського господарства, які при інших рівних можливостях не дають визначити частину виробленої продукції, одержаної за рахунок впливу на виробництво машинно-тракторного парку. Тому доцільно було б виділити три групи факторів, які характеризують ефективність використання машинно-тракторного парку;

конструкційні - універсальність і маневренність машин, уніфікація вузлів та деталей;

організаційно-виробничі - раціональне використання трудових і матеріальних ресурсів, науково обґрунтована організація праці; удосконалення технологічних процесів і т.п.;

соціально-економічні - рівень матеріального становища механізаторів, їх культурно-побутові умови і т.п.

На основі проведених досліджень, можна сказати, що до основних виробничо-економічних показників використання машинно-тракторного парку відносяться: коефіцієнт використання вантажопідйомності, коефіцієнт використання машин, коефіцієнт змінності роботи, коефіцієнт технічної готовності машин, коефіцієнт технічного використання.

2.8. Аналіз витрат машинно-тракторного парку. Сьогодні необхідність підвищення ефективності використання машинно-тракторного парку зумовлена безперервним зростанням втрат від неповного використання потужностей машин, відставанням темпів росту валової продукції від технічного переозброєння, невідповідністю рівнів продуктивності агрегатів техніко-технологічним показникам. Як показують проведені дослідження, у міру старіння машин для підтримки їх у роботоздатному стані доводиться щорічно витрачати все більше матеріальних і грошових коштів.

Аналіз динаміки витрат на капітальний і поточний ремонт, технічне обслуговування, усунення поломок і несправностей, заміну шин, гусениць тракторів і комбайнів дасть можливість виявити різню витрат на утримання однієї сільськогосподарської машини на початок і кінець амортизаційного періоду, що дозволить зробити виновок про доцільність чи недоцільність використання даної машини понад нормативний строк.

Дослідження структури витрат дозволить виявити, які сільськогосподарські машини вимагають найбільших питомих витрат і на цій основі провести розрахунок резерву зниження експлуатаційних витрат на одну машину.

Узагальнюючим показником використання машинно-тракторного парку, на нашу думку, є собівартість умовного еталонного гектара. Визначивши її ми матимемо змогу провести аналіз факторів, які впливають на собівартість виконаних машинно-тракторним парком робіт з одночасним виявленням резервів їх зниження. Факторний аналіз доцільно проводити за статтями витрат.

2.9. Аналіз виконаних машинно-тракторним парком робіт.

Важливим резервом збільшення виробництва продукції сільськогосподарського господарства і, особливо, зниження її собівартості сьогодні є підвищення ефективності використання машинно-тракторного парку.

Оперативний аналіз і контроль використання тракторного парку проводять на основі первинних документів за трьома напрямками: використання техніки в роботі; ступінь використання часу; розмір витрат на експлуатацію.

Рівень механізації технологічних процесів і виконання обсягів механізованих робіт в оптимальні строки залежать від наявності і використання мобільної техніки. Одним з основних показників її використання є рівень виробітку на машинах, або інтенсивне навантаження: середньоозмінне, середньоденне, які визначаються як відношення фактичного виробітку до планового. Рівень річного виробітку визначається аналогічно. Проте в процесі експлуатації змінюються техніко-технологічні показники, що веде, як показали проведені дослідження, до зниження річного виробітку сільськогосподарських машин.

Тому оптимальні темпи оновлення технічних засобів, на нашу думку, слід планувати виходячи з середнього досягнутого рівня великої кількості господарств.

Аналіз динаміки річного виробітку тракторів і комбайнів залежно від часу їх експлуатації дозволив виявити певні закономірності. Головною з них є те, що процес тривалого використання техніки супроводжується стабільним зниженням річного виробітку по роках, темпи якого вищі внаслідок довшого

використання технічних засобів.

Зниження продуктивності машин супроводжується зменшенням річної суми заробітку механізаторів, погіршенням умов їх праці. Тому строк експлуатації, на нашу думку, потрібно враховувати при розробці норм виробітку і розміру оплати праці, визначенні потреби технічних засобів, запасних частин і палива, плануванні роботи машинно-тракторного парку, доведенні виробничих завдань механізаторам, при розробці нормативів витрат праці, матеріальних і грошових засобів на ремонт і технічне обслуговування, розробці нормативів витрат та заходів по матеріальному стимулюванню високоєфективного використання техніки, економії засобів на підтримання її у роботоздатному стані, підведенні підсумків виконання госпрозрахункових завдань окремими підрозділами.

Науково обґрунтований аналіз рівня використання машинно-тракторного парку неможливий без узагальнення показників роботи техніки по всій сукупності господарств з метою виявлення загальних закономірностей організації використання і пошуку резервів росту обсягу механізованих робіт. На основі проведених досліджень виявлені шляхи підвищення продуктивності сільськогосподарських агрегатів. До числа факторів росту відносяться: підвищення продуктивності наявної техніки до рівня потенційних можливостей; збільшення річного фонду часу роботи машини.

Причому підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва залежить не стільки від самих технологій, скільки від машин і обладнання, яке використовується для здійс-

нення цього процесу, але для того щоб добитися високої ефективності техніки, потрібно забезпечити її раціональну збалансованість і ефективне використання. В зв'язку з цим головним економічним гарантом, на нашу думку, необхідно вважати високий технічний потенціал і органічний взаємозв'язок обліку, контролю і аналізу за використанням машинно-тракторного парку.

Включним етапом аналізу використання машинно-тракторного парку повинен стати при цьому розрахунок резервів росту обсягів механізованих робіт. Слід відмітити, що аналіз використання зернозбиральних і спеціальних комбайнів можна здійснювати за тими ж показниками і методикою, що й аналіз використання тракторів, лише враховуючи, що виконані роботи не потрібно переводити в умовні гектари, а комбайни - в еталонні.

Практичне застосування запропонованої методики аналізу дасть можливість органам управління одержувати обліково-аналітичну інформацію в необхідному розрізі показників і заданому обсязі, які потрібні для виявлення резервів росту продуктивності машинно-тракторного парку і достовірної оцінки ефективності його роботи.

3. Основні положення дисертації опубліковано в таких роботах:

1. Проблеми ефективного управління роботою машинно-тракторного парку // Сучасний стан та проблеми розвитку економічної думки в Україні: Збірник наукових праць. - МП "Інфотер", Тернопіль, 1992, - 0.2 д.а. / у співавторстві,

особисто автора 0.1 д.а./.

2. Роль інженерно-технічної служби в покращенні використання машинно-тракторного парку. // Сучасний стан та проблеми розвитку економічної науки в Україні : Збірник наукових праць. - МП "Інфотер", Тернопіль, 1992, - 0.2 д.а. /у співавторстві, особисто автора 0.1 д.а./.

3. Завдання обліку машинно-тракторного парку в системі управління сільськогосподарським виробництвом // Сучасний стан та проблеми розвитку економічної науки в Україні: Збірник наукових праць. - МП "Інфотер", Тернопіль, 1992, - 0.2 д.а.

4. Шляхи вдосконалення обліку матеріалів для будівництва та ремонту доріг // Збірник наукових праць: Сучасний стан та проблеми розвитку економічної науки в Україні. Ч.1. - Тернопіль, 1993, - 0.2 д.а.

5. Досвід ведення обліку витрат виробництва в США та Німеччині // Збірник наукових праць: Сучасний стан та проблеми розвитку економічної науки в Україні. Ч.1. - Тернопіль, 1993, - 0.2 д.а. / у співавторстві, особисто автора 0.1 д.а./.

6. Шляхи підвищення ефективності експлуатації машинно-тракторного парку // Збірник наукових праць: Сучасний стан та проблеми розвитку економічної науки в Україні. Ч.2. - Тернопіль, 1993, - 0.2 д.а. / у співавторстві, особисто автора 0.1 д.а./.

7. Основні шляхи зниження витрат машинно-тракторного парку // Організація бухгалтерського обліку, аналізу і контролю в умовах переходу до ринкової економіки : Тези допові-

... в Україні // Вісник державної статистики України. - Тернопіль, 1993. - 0.2 з.б. / у співавторстві, особисто автором.

... в Україні // Вісник державної статистики України. - Тернопіль, 1993. - 0.2 з.б. / у співавторстві, особисто автором.

... в Україні // Вісник державної статистики України. - Тернопіль, 1993. - 0.2 з.б. / у співавторстві, особисто автором.

... в Україні // Вісник державної статистики України. - Тернопіль, 1993. - 0.2 з.б. / у співавторстві, особисто автором.

... в Україні // Вісник державної статистики України. - Тернопіль, 1993. - 0.2 з.б. / у співавторстві, особисто автором.

4. ... в Україні // Вісник державної статистики України. - Тернопіль, 1993. - 0.2 з.б. / у співавторстві, особисто автором.

5. ... в Україні // Вісник державної статистики України. - Тернопіль, 1993. - 0.2 з.б. / у співавторстві, особисто автором.

6. ... в Україні // Вісник державної статистики України. - Тернопіль, 1993. - 0.2 з.б. / у співавторстві, особисто автором.

Підписано до друку 15.03.94. Формат паперу 60x84¹/16.
 Друк офсетний ротопронтний. Папір білий. Друкарських аркушів I 1/4. Зам.334.Тираж 100.

Тернопіль, вул.Над Ставом,,Ю.Обласне управління статистики.
 Відділ оперативної поліграфії.

46952

AB 29.661